

Prieš surašant gerai išsiskaityti instrukciją!

Zinių lapo Nr. _____
(nerašyti)

Lietuvos žemės vardynas

renkamas Švietimo Ministerijos

Su visokiais klausimais, iškilusiais surašant žemės vardyną, kreiptis ir prirašytus žinių lapus siųsti:
Valstybės Archeologijos Komisija — Lietuvos žemės vardynas, Kaunas, Vytauto Didžiojo Muziejus.

Žemės vardai

Tučių I-jų
(oficialinis vardas)

Kaimo, dvaro, vienkiemio, miesto, bažnytkaimio, girininkijos,
(liečiantįjį pavadinimą pabraukti)

Viešėnų

valsčiaus

Mazeikių

apskrities

Sunaudoti spausdinti ir rankraštiniai šaltiniai bei jų sutrumpinimai

Surašytojo:

Pavardė, vardas

Daugintis Petras

verslas

Mokytojas

Gimimo vieta

Bajoraliui km. valsčius

Salantai

apskritis

Kretinga

Adresas:

Viešėnų pšt. Tučių pr. mokykla Tučių I-jų kaimas Mazeikių apskr.

Žinios surašytos 1935 m.

liepos

mėn.

1 Eilės Nr.	2 Vardas rašomąja kalba parašytas		3 Vardas vietos žmonių ištarme	4 Senovinės vardo formos	5 4 skilties šaltinis	6 Žinios surink- tos iš	7 Dalykas	8 Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	9 Dydis	10 Lokalizacija	11 Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	12 P a s t a b o s
	a) tikrintojo	b) surašytojo										
1.		Antanėlis	Ontuonėlis			ž. k.	Šv. Antano ko- plytelė			Andruškos Ad. sklype prie kelio Bogušlavas-Ka- pėnai		Koplytelė, keltos užuolė.
2.		Didysis akmenynas	Akmenyni dekljuogė			ž. k.	laukas	žemi lygi, molinė, akmenuota	2 ha	Įvirzdino J. žemėj		
3.		Garalis	Gāralis			ž. k.	pievos	priemolio žemi- kė, kiek įlinkusi	apie 10 ha	Nuo Tučių II traukimo rytine km. dalimi		Tai upelio Vaznupio pradžia Seniau būta didelių pelkų laim.
4.		Kaktiškis	Kāktēškis				pievos	priesmiolio žemė, nuokalni upelin	apie 6 ha	Į vakarus vald. miškas „Biržė“ Purvių girin.		Senoji karta taip bevaclina
5.		Kelvieta	Kelvēita				kelias			Vieskelis Bogušlavas- Kapėnai per Trimesėdžio upelį		Senoji karta taip vadindavosi
6.		Ketverioškai	Kitverinoka			ž. k.	kaimo dalis	žemi slesnėjanti ; Vaznupio priemolis	apie 50 ha	Rytini Tučių I km. dalis		
7.		Padrobšys	Pādropsys			ž. k.	pieva su hū- mokšniak	priesmiolio žemi- slesni (žema) vieta	apie 10 ha	Į vakarus Bogušlavas km., iš šiaurės vald. miškas, Pa- drobšys Purvių girin.		
			Pādropsys			ž. k.	upelis			Teka šiaurine kaimo dalimi	Įteka į Trimesė- džio Andruškos žemėj	Vasara išdžiūsta
8.		Rėpšiškė	Rīpšēškė				gyv. vieta	Smėlio ir molio žemė molaidi; Trimesėdžio	apie 40 ha	Į vasaros vakarus Mariampolis km.		Dabur priklauso Tėškui, kiek Perminui
9.		Sienelė	Sēinēlė				kelias			Kelias, einas iš Bogušlavas- Kapėnai vištelio pro Mursaus J. žemė, kilpio link		Tai nevisi teravtoja
10.		Trimesėdis	Trēmēsidis			ž. k.	upelis			Teka vakarine-šiaurine k-o dalimi	Pradžia Nevarinų valsč.	Vasara beveik išdžiūsta
11.		Tučiai I-ji	Pėrmėi Tūte			ž. k.	kaimas	Žemi su menkais slėneliais, daugiausia priesmiolio molio, klurppu	500 ha			
12.		Tučiai I-ju palivarakas	I-ju, Tučių polverks				vienkiemis	žemi lygi, priemolis	apie 3 ha			Taip oficialiai vadinamas. Pramintas patogumo dėlei
13.		Vaznupis	Vāznopis			ž. k.	upelis			Teka rytine kaimo dalimi Dargužiškis km. link	Jo ištaka - Gara- lis	Vasara visai išdžiūsta
14.		Vėžalių Lėmežis	Vēžalių Lēmežis				gyv. vieta	žemi kiek nuokalni priemolis	apie 50 ha	Rytinėj kaimo dalyje prie Tučių II-ju km.		Senieji bevaclina

15. Vardu kilmēs aišķinimai. Nr. 6. O kumečiams zemes ne-
clavi. Todēl zemes tegaro du, o garo gyventi ketveri. Todēl ir ketveriokei
Nr. 8. Repsiške. Šita zeme priklausius kitā kart Mariampoles pr. Lia gyvenes Repšas.

Nr. 9. Sienele Šitas kelias eina dvieju ūkininku zemių riba, siena. Nr. 11. Tučiai I -
Imonės pasakoja, kad senovėj du vyru susitare; netolima kažkuri dvare-
li eiti rogti. Vienas susivelaves laiku ateiti. Jis klausias: „Ar to čė“. O centras
gal tyčioms, gal istikrujų buvo ji pagave - dvariškiu, atsiliepi ir padijo suimti.
Paskui iš to ir juo ir juokelavesi: „Ar to čė“. Iš to ir gyvenamąja vieta pramini „Tute“

16. Tautosakinės žinios. Nr. 10. Ji pamato prie lango žvakele (ži-
burėli, žaltvyksle) Ji vaikščioja. Atrado lange sprogelį ir ilindo; troba. Ten vaikš-
čioja pagal sugulusių vyrų kojas. Ties to drasuolio kojom sustojė ir užgeso. Ryto me-
ta tas vyrukas nebegyvas. Nr. 11. Tučiai I a) Juo didesnis medis, juo didesnis ir
psuksmė. Ner ko peikti nei bargavoti (girti), pats matai. Kamė laka, ten ir lga.
Jis taip kalba, kad vandenį begenti apsuks antraip. b) Vienas žmogus nakti mātės
degant pinigūs. Ten gi būvus nugriunto namo krosnis. Ryto metą kasos, bet nieko nerades
ūkininkas pareidamas nakti iš miesto mātės prie savo duonkepio šviesą. Pareijos
namo, nerado šviesos nei duonkepų, nei troboj. Smarkiai išsigandes... c) Burtai -
Vista gaidiū gieda - nelaimė tau bus. Juo kaukia: 1. atsivėdes vidury kiemo -
tame ar kaimyniniam kieme gaisras bus, 2. pas troba - mirs kas nors iš to namo,
3. prie trautė - gyvulys mūgaiš. Bimbalui (vabzdžiui tokiam) ikišes uodegon smil-
gū, paleisk - kurion pusėn liks, iš ten tavo „pana“ bus. Kūi gaidys ant
vienos kojos užsimerkes stori - oro permaina greit bus. Katė dalgi tina
(užpakali laičio) - švėčiū bus. Seniau čia šv. Jono vigilijoj karves treirtan už-
darydavo ir duris su šermukšniu užkišdavo, kad „čėrauninke“ neieitu. Si rytme-
ty gyvulius gydavo tik tada, kai rasa nudžiūdavo. Bulbes reikia deti mėnesio
paėmimė (clėlėioj), tada pilna čirva bulviū bus; vejas turis pūsti tik ne vakaris,
nes tada bulvis sukirmėjamėios, isančios gyslotos. d) Dainelė: „Iškrėto koisis iš oužuoleli
Zemaitiškos, Talavuškos“

Puonsclėivs sotrėieri Aduoma. Iš anno išiemė šonkauli,
kad padėrbtu muotrėška. Šosėkrovėna ronkas. Ejo i prū-
deli rusėplauti. Atbiego šonelis er pagrūobe kaulā. Puons-
clėivs grūobe anu, bet bemetrėieri užoudeguos, kuri er
ištrūka. Saka: „Sutversem iš tuos oudegos“. Ir išėje
muotrėškas 3 gātunku: kuri iš pat galėli - baisi vėz-
gė, pliothininke, kuri iš vėdori - rimtesnė, pri pat
šuknės - priotlyva. E dabar tuokės yr motrėškas...

Mesene čė vėinam kėime borusi gaspadinė, kuri mie-
gosivaršinti. Paprašytasis užkasnuoti pasakys - diekov
Na tai ši tuoj ir atėm šalen - Mat, jau pri valge. Kartū
atejes čė kanarolydam (gyčydamas) arklis cėguoks. Gaspa-
duoricus nerades nomei. Ši paprašius parviesėti. Šis tik valgo, tik kėsa sveista er vėis
saka: „Bet valgam“. Gaspadinė pykst, saka anam: „Nu sveista akis išvarv kad tap
daug iedi“. Šis nusėime skara, išėrėša sveistu ir saka: „Diekov gaspadinėle, pat pasūtus, dousiu bene
ana akis išvarvies“

Er nutrūko sprondeli.
Atėjo mėška dēdi claktarka
Koisioū spronda taisyti.
Parnėsi drėgnū er karėū krieny
Er arielkas čėriekā.
Atlieke mosie iš Prūsū pusės
Er išgiere arielka.
Atlieke vaitas prūsokū raitas
Mosei sprova sūdyti.
Atbiego voras - užtrėiere tvoras
Er pākūore mosele
Atlieke svirplys - pakėrta virvas
Er paleido masele.

e) Naujai ģeimynā suderejus buvo keliamos lygtuvės. Buvo padaroma ataus, pakviecīamas muzikantas - jaunieji pasisōkdavē. Tai darydave po Nauju Metu.

f) Mislis.

Per dve gnicušte plekemuos
O vesos nors apzēltuos
Paselepes, paserētes-nogi, nogi
Vo nu lepes apent be nuores
(Vonta)

Ikeša keita, ištreakē minkšta,
(Vagorklos)

Puons, ont puoniuos lep-dams
Sausa i slapi, kēsdams,
Saka: "Puone Deive pachēk!"

(Laivs ont opes er sausas erklas pradēdamas ertis)

Kate papjūovē zuki; ē vēlka,
(Kate papjūovē zuki; ir vilko)

Ļiniu teikeju pavardē, vardis 1.) Ukanis Antanas 16 Nr.
11 (b, d); 2.) Kilpys Pranas 15 Nr. 6; 3.) Perminas Stasys 15 Nr. 8, 9, 16 Nr. 10,
11 (a, c, e, f)

Ģimimo vieta 1,2,3 Tučiai Īji

Amžius

3	2	1
25-40	40-60	60-80

Valscius Viešņiai Apskritis Mažeikiai

13 Istorinės žinios

Nr. 11. Kaimas senas. Jau nuo seno vienasėdėiais. Baudžiava ejo Kapenu dv. kunig. Limbeckui. Būta čia ir dvaro kumecius, ne ūkininkų, valdomų žemių. Tik prieš Did. Kara jas bankas už Kapenu dv. skolas pardavė ūkininkams. Tai „bankaras“ žemės. Būta karčiamos Muniaus J. žemėj pas kapelius

14 Archeologinės žinios

Nr. 11. Kitąkart kelias iš Tučių II-ju kaimo per Tučius I-sius į Dargužiškį kaimą ejo ne kur dabar yra (tolokai nuo upelio), bet beveik pakrante Trimesėdžio upelio. Prieš keturias-dešimt metų Muniaus J. žemėj paupy būta kryželio. Dar mažus vaikus tebelaiduoja Muniaus J. žemėj pas Trimesėdį esančios kapliuos. Jie seni. Yra dar Lemežienės žemėj kapeliai. Pasakoja, kad tai maro kapai

15 Vardų kilmės aiškinimai

Nr. 3. Guralis. Tos pievos kitąkart buvusios didžiulės pelkės liūnai. Čia buvo daug varlių, parpliū, kurie kvarkę guraliavę. Iš čia – Guralis
5. Helvieta. Blogais orais per Trimesėdžio upelį seniau tik ant garšniū (vežimo viršaus) pasilipęs teršvažiuodavai. Nebuvo tikro kelio. Visa murchdoma per upelį vieta ir vadina Helvieta.
6. Ketveriošai. Prieš „liustracija“ ten gyveno 4 baudžiaininkai turėję dirbamos žemės tik darželius. Baudžiava naikinant visi 4 tik du prie komisijos, kad jų nepaskaitytų vien kumeciais, pasiūntę.

16 Tautosakinės žinios

Nr. 1. Antanėlis. Čia baidol (vaidenasi) Ten pelkelej pas Antanėli beieclumas žmogus suklupes ir pasakes: „Ar biesas ir paverte“ Kažin kas: „kva, kva, kva“ - nusikratojos. Kitas brėkstant ejo medžioti. Tik iš po eglės - ru, ru, ru. Manes, kad šuo žūki išrįja. Šuo bet tuoj iš kitos pusės atbėges. Kitam ten ratu tekinis nusmukęs, bet apsiūpinejes užkišti tebracles... Trys vyrai netol čia medžiოდami žiemos mėnesienos nakti mate stovinti žmogų, bet prieje nieko nerade. Nr. 3. Guralis. Ėjusi nakti moteriškai iš talkos namo. Išgir-dusi kumelinka žvengant. Jai net pagauile to kumeluko - matyt, tik vienas (be kitų arklių) esas. Ji atsiskusi - girdinti Guralyje arčiau žvengant. Ji bėgti. O tas vis arčiau - girdit jau, rodos, prie pat jos pečių. Parbėgusi uždususi. Iširgo... Prieš saulilydi piemuos mates Guraly pelkelej vaiką su kapeliušu (skybėle) Bet jis tuoj plūmt į vandenį ir pranykęs... Nr. 10. Trimesėdis. Pas Trimesėdžio upelį prieš Did. Kara, vaikščiодavė daug žiburelių. Dabar jų nebraikš-čioja. Kartą čia buvo „veselė“. Pritrūko degtinės. Vienas drasuošis nakti jau išjojes jos parnešti. Grįžtant atgal atsirado žiburėlis. Drasuošis davė jam su basliu. Tas pranyko. Parjojes namo ir sakes: „Visokiū bijokis baidyklū, žiburelių - py-liam su basliu ir nei hokiū velniū.“ Nakti visi troboj sugulė. Tik senute vaiką lingavo.

Zinių teikėjo(-jų) pavardė, vardas

Pranas 15 Nr. 3, 5, 6

Gimimo vieta(os)

1, 2 Tučiai Tji

Amžius

			2	1	
iki 15	15—25	25—40	40—60	60—80	per 80

valsčius

Vieksniai

apskritis

Mažeikiai